

LOV

Nr. 223.

1.
Maj.

om

nogle Bestemmelser med Hensyn til en midlertidig Ordning af Folkeskolens Administration i de sønderjydske Landsdele.*)

Vi Christian den Tiende, af Guds Naade Konge til Danmark og Island, de Venders og Goters, Hertug til Slesvig, Holsten, Stormarn, Ditmarsken, Lauenborg og Oldenburg,

Gøre vitterligt: Rigsdagen har vedtaget og Vi ved Vort Samtykke stadfæstet følgende Lov:

§ 1.

De i de sønderjydske Landsdele hidtil gældende Love og andre Bestemmelser vedrørende Folkeskolevæsenet opretholdes indtil videre, for saa vidt ikke andet udtrykkelig er bestemt i nærværende Lov, eller deres Ophævelse er en Følge af de i nærværende Lov indeholdte Bestemmelser. Dog kan Undervisningsministeren, indtil den almindelige danske Skolelovgivning er gennemført i de sønderjydske Landsdele, træffe saadanne Ændringer i de hidtil gældende, ved Lov eller ad administrativ Vej givne Bestemmelser, som maatte skønnes at være nødvendige eller ønskelige.

I. Undervisningspligt.

§ 2.

De i den almindelige danske Lovgivning givne Bestemmelser om Undervisningspligtens Indtræden og Ophør er gældende i de sønderjydske Landsdele. Det samme gælder de i den danske Lovgivning indeholdte Bestemmelser til Forebyggelse af ulovlige Skoleforsømmelser, dog saaledes at Skolekommissionerne i Sønderjylland varetager de til Kommunalbestyrelserne i det øvrige Land i heromhandlede Henseende henlagte Hverv med Undtagelse af Optrædelsen af Bøder for ulovlige Skoleforsømmelser.

II. Folkeskolens Styrelse og Tilsyn indenfor de enkelte Kommuner.

§ 3.

Den økonomiske Ledelse af og Tilsynet med en Kommunes Skolevæsen udøves af vedkommende Kommunalbestyrelse.

Det nærmere Tilsyn med den offentlige Skole og dens Undervisning saavel som med Privatundervisningen i Skoler og Hjem samt Afholdelsen af de halvårlige Eksaminer besørgeres i Købstæderne (Flækkerne) af en Skolekommission, bestaaende af

*) Udfærdiget gennem Undervisningsministeriet. Se Rigsdagstidenden for 1922—23: Landst. Tid. Sp. 462, 606, 708, 718; Folket. Tid. Sp. 5626, 5986, 6162; Till. A. Sp. 5217; Till. B. Sp. 505, 2657; Till. C. Sp. 867, 1673.

Nr. 223. 7 Medlemmer. Paa Landet vælges en Skolekommission paa 5 Medlemmer indenfor
1.
Maj. hvert af de hidtil virkende Skolekommissioners Omraade. Skolekommissionerne vælges ved Forholdstalsvalg af dem, som er valgberettigede til Kommunalbestyrelsen.

Valget gælder for 4 Aar. De nærmere Regler for Valgene fastsættes af Indenrigsministeriet efter Forhandling med Undervisningsministeriet.

Valgbar til Skolekommissionen er enhver, der har kommunal Valgbarhed; dog kan Kommunens Lærere ikke vælges til Medlemmer af Skolekommissionen.

Skolekommissionen vælger selv sin Formand og fastsætter sin Forretningsorden samt bestemmer Forretningernes Fordeling mellem Medlemmerne.

§ 4.

Skolekommissionerne paaser, hver for sit Omraade, at alle skolepligtige Børn nyder Undervisning under en af de i Lovgivningen anerkendte Former, og træffer, hvor Afgørelsen ikke efter den almindelige danske Lovgivnings Regler tilkommer andre Myndigheder, Foranstaltninger til Undervisning af forsømte, blinde, døvstumme, vanføre eller aandssvage Børn eller af Børn, der har smitsom Sygdom.

§ 5.

For hver Kommunes Vedkommende udarbejdes af Kommunalbestyrelsen efter Forslag fra Skolekommissionerne en *Skoleplan*, indeholdende Bestemmelser om Kommunens samtlige Skoler og deres Distriktsomraade, Lærernes Antal og Lønning m. m. Planen indsendes til Skoledirektionen (jfr. § 13), med hvis Indstilling den forelægges Undervisningsministeriet til Stadfæstelse. Skoleplanen kan til enhver Tid ændres, for saa vidt det anses for hensigtsmæssigt eller nødvendigt.

§ 6.

For hver af de Skolekommissionen underlagte Skoler udarbejder denne efter at have givet Lærerpersonalet Lejlighed til at udtale sig en *Undervisningsplan* indeholdende Bestemmelser a) om, hvilke Lærerkårter der virker ved Skolen, b) om Undervisningen i Klasserne er fælles eller ej for Drengene og Piger, c) om Klassernes Antal og Undervisningstiden for den enkelte Klasse og Timernes og Fagenes Fordeling imellem de enkelte Lærere, d) om Skolegangsorten, e) om Undervisningssproget er dansk eller tysk, f) om Undervisningsfagene og hvert Fags egentlige Timetal, g) om det Maal, hvortil der i de enkelte Fag bør naas i hver Klasse m. m.

Undervisningsplanen indsendes gennem Kommunalbestyrelsen med dennes Erklæring til Skoledirektionen, med hvis Indstilling den forelægges Undervisningsministeriet til Stadfæstelse. Skønner Ministeriet, at der bør foretages Ændringer i Planen, før den stadfæstes, skal der forinden gives de lokale Skolemyndigheder Lejlighed til at udtale sig om de paagældende Ændringer.

§ 7.

Efter Forhandling med Skolens Lærerpersoneal samt, om ønskes, med Amtsskolekonsulenten (jfr. § 12) bestemmer Skolekommissionen, hvilke Undervisningsmidler Skolen skal benytte, dog at Valget af disse skal forelægges Undervisningsministeriet til Godkendelse.

§ 8.

Skolekommissionen har i Overensstemmelse med de i § 18 indeholdte nærmere Bestemmelser Indstillingsret til de Lærer- og Lærerindeembeder, som ikke besættes af Kongen.

Nr. 223. Lov af 1. Maj om midlert. Ordn. af Folkeskolens Administration i de sønderj. Landsd.

III. Folkeskolens Kredsstyrelse og Kredstilsyn.

Nr. 223.

1.
Maj.

§ 9.

Der oprettes et Skoleraad for hver Amtsrads-kreds, bestaaende af følgende Medlemmer:

- a) Amtmanden som Formand,
- b) 5 Medlemmer, som vælges dels af Amtsradet, saaledes at de Medlemmer af samme, der repræsenterer Købstæderne, ikke deltager i Valget, dels af Købstædernes (Flækkernes) Kommunalbestyrelser inden- eller udenfor disse Forsamlings Midte. Antallet af Medlemmer for hver af disse to Grupper fastsættes af Ministeriet i Forhold til Folketallet efter sidste almindelige Folketælling henholdsvis paa Landet og i Købstæderne (Flækkerne) i Skoleraadskredsen.
- c) den for Skoleraadskredsen beskikkede Amtsskolekonsulent (jfr. § 12).

Valget af de under b) nævnte Medlemmer gælder for 4 Aar. For hvert af disse Medlemmer vælges tillige en Suppleant, der træder i Stedet for den paagældende, saafremt denne i Valgperiodens Løb maatte afgaa ved Døden eller udtræde af Raadet. Saavel de valgte Medlemmer som Suppleanterne skal være i Besiddelse af Valgbarhed til de kommunale Raad. De nærmere Regler for Foretagelsen af disse Valg fastsættes af Ministeriet.

§ 10.

Skoleraadet fastsætter selv sin Forretningsorden samt bestemmer Forretningernes Fordeling mellem Medlemmerne. Raadet holder Møde mindst 2 Gange aarlig og i øvrigt, naar Formanden finder det nødvendigt, eller det forlanges af mindst 3 Medlemmer.

§ 11.

Der oprettes en Skolefond for hver Amtsrads-kreds. Af Skolefondene udredes de samme Udgifter til Skolevæsenet, som ifølge den almindelige danske Lovgivning paahviler disse. De til Dækning af de Skolefondene paahvilende Udgifter fornødne Midler tilvejebringes ved en Tillægsligning til Amtets øvrige Ligning. Naar den hidtidige Forbindelse mellem Amtskommunerne og Købstæderne samt Flækkerne er ophævet, paaligner Skoleraadet Skoleraadskredsen det fornødne Bidrag til Dækning af vedkommende Skolefonds Udgifter, saaledes at Bidraget fordeles mellem Amtskommunen paa den ene Side og Købstæderne samt Flækkerne paa den anden Side saavel som mellem de enkelte Købstæder og Flækker efter Folketallet. Der kan dog ikke for noget Aar paalignes et større Beløb end Gennemsnittet af de i de nærmest foregaaende 4 Aar udskrevne Beløb med Tillæg af en Femtedel, medmindre der dertil indhentes Regeringens Samtykke, der kan meddeles af Undervisningsministeren efter Samraad med Indenrigsministeren angaaende Hensynet til de paagældende Kommuners økonomiske Forhold.

Skoleraadet har Bestyrelsen af Skolefondens Penge- og Regnskabsvæsen. Det vedtager den aarlige Virksomhedsplan og træffer Bestemmelse om Anvendelse af de paa Planen bevilgede Summer samt fordeler de Beløb, der tilstilles Skolefonden fra Statskassen, til videre Udbetaling. Raadet antager en lønnet Regnskabsfører og drager Omsorg for Regnskabs Revision, hvorefter det paakender de gjorte Udsættelser og meddeler Regnskabsføreren Kvittering. Skolefondens Regnskabsaar er Finansaaret.

§ 12.

Undervisningsministeriet ansætter et Antal Amtsskolekonsulenter for Skoleraadskredsene.

§ 13.

For hver Skoleraadskreds oprettes en Skoledirektion bestaaende af Amtmanden, 1 af Skoleraadet i eller udenfor dets Midte for 4 Aar valgt Medlem, der skal

Nr. 223. Lov af 1. Maj om midlert. Ordn. af Folkeskolens Administration i de sønderj. Landsd.

Nr. 223. bo i vedkommende Kreds og være i Besiddelse af kommunal Valgbarhed, samt Amtsskolekonsulenten.

1.
Maj.

Amtmanden er Direktionens Formand, Amtsskolekonsulentens dens forretningsførende Medlem. I øvrigt fastsætter Direktionen selv sin Forretningsgang.

§ 14.

Den i § 13 ommeldte Skoledirektion overtager for Skoleraadskredsens Vedkommende de Forretninger, som i Henhold til den almindelige danske Lovgivnings Regler paahviler Skoledirektionerne, og udøver den disse tilkommende Myndighed. Til de Embeder i den offentlige Skole, som ikke besættes af Kongen, har Skoledirektionen Kaldsret; dog kan indtil videre ingen Lærer eller Lærerinde erholde fast Ansættelse i et Embede i de sønderjydske Landsdele, uden at Spørgsmaalet derom har været forelagt Undervisningsministeriet til Afgørelse.

Foruden Hvervet som forretningsførende Medlem af Skoledirektionen paahviler det særlig Amtsskolekonsulenten paa Direktionens Vegne jævnlig at besøge Skoleraadskredsens offentlige Skoler og øve et kontrollerende og vejledende Tilsyn med Undervisningen i samtlige Fag og med Skolens Forhold i det hele. Paa Begæring af en Kommunalbestyrelse er han pligtig at besøge vedkommende Skoler og at give de stedlige Skolemyndigheder vejledende Raad med Hensyn til deres Skolevæsenes Administration og Ordning.

Endvidere paahviler det Amtsskolekonsulenten paa Direktionens Vegne at føre Tilsyn med de i Skoleraadskredsen værende private Skoler, for saa vidt disse ikke som eksamensberettigede er underkastet et særligt Tilsyn.

Aarlige Beretninger om afholdte Skolebesøg og om Skolevæsenets Tilstand og Fremgang i Skoleraadskredsen affattes af Amtsskolekonsulenten og indsendes gennem vedkommende Skoledirektion til Ministeriet. Ligeledes tilvejebringer Konsulenten de Oplysninger og Meddelelser, som Ministeriet i øvrigt maatte afkræve Direktionen.

For saa vidt der bevilges Midler til Afholdelse af særlige Instruktionskursus for Lærere og Lærerinder i Skoleraadskredsen, ordnes disse Kursus af Amtsskolekonsulenten

§ 15.

Biskoppen har i det ham underlagte Stift Ret til at besøge Skolerne og gøre sig bekendt med Religionsundervisningens Standpunkt samt til efter forudgaaende Bekendtgørelse fra Læreren at samle Børnene fra Folkeskolens ældre Klasser i Skolen eller i Sognets Kirke til Samtale om den kristelige Børnelærdom.

§ 16.

Til at bistaa de forskellige Skolemyndigheder med Gennemførelsen af den nye Ordning af Skoleforholdene i de sønderjydske Landsdele ansætter Undervisningsministeren midlertidig en Skoledirektør.

Skoledirektørens Opgave er i første Række at virke for, at der tilvejebringes en forsvarlig Ordning af Folkeskolen i de forskellige Dele af ovennævnte Omraade og herunder at vejlede Amtsskolekonsulenterne og de stedlige Skolemyndigheder.

IV. Lærerkaldelse m. m.

§ 17.

For at kunne opnaa Ansættelse i den offentlige Folkeskole kræves, at vedkommende har dansk Indfødsret, og ved alle Embeder i Købstæder eller paa Landet, Forskoleembeder undtagne, at vedkommende har bestaaet de for Lærere og Lærerinder i Folkeskolen anordnede. Nr. 223. Lov af 1. Maj om indlert. Ordn. af Folkeskolens Administration i de sønderj. Landsd

nede afsluttende Prøver (jfr. Lov af 25. Juli 1867 og Lov af 30. Marts 1894), og ved For-Nr. 223. skoleembeder, at vedkommende enten har bestaaet disse Prøver eller har opnaaet ^{1.} Modenhedsbevis fra Forskoleseminariet i Vejle eller fra et andet Seminarium, som af ^{Maj.} Ministeriet er anerkendt som berettiget til at uddanne Forskolelærerinder.

Lærere og Lærerinder, der er udgaaet fra Seminarier i Sønderjylland, og som er i Stand til at yde den paakrævede Undervisning i Dansk, har samme Adgang til Lærerembeder som de ovenfor nævnte Lærere og Lærerinder.

Til fast Ansættelse i Andenlærerembeder paa Landet kræves endvidere for dem, der har aflagt Prøve efter Lov af 30. Marts 1894, at vedkommende fyldestgør den i bemeldte Lovs § 13 angivne Fordring om mindst eet Aars Sysselsættelse med praktisk Skolegerning, og ved Embeder i Købstæder og Flækker (Forberedelsesklasser undtagne) og ved Første- eller Enelærerembeder paa Landet, at vedkommende har fyldt 25 Aar og i mindst 2 Aar ifølge Skolekommissionens Vidnesbyrd har virket tilfredsstillende i Skolens Tjeneste.

Ministereren skal være bemyndiget til under særlige Forhold at tillade Afvigelser fra ovenstaaende Bestemmelser, og særlig kan der med Hensyn til Læreransættelse i Skoler eller Skoleafdelinger med tysk Undervisningssprog dispenseres til Fordel for Personer, der har bestaaet Lærereksamen ved et tysk Seminarium, naar de er hjemmehørende i de sønderjydske Landsdele, har dansk Indfødsret og med tilfredsstillende Resultat har bestaaet en Tillægsprøve, særlig i Dansk.

§ 18.

Naar et Lærerembede, der ikke besættes af Kongen, bliver ledigt, skal Skoledirektionen snarest muligt offentliggøre en Meddelelse i „Statstidende“ med nøjagtige Oplysninger om de Embedet tillagte Indtægter og samtidig indkalde Ansøgninger med 4 Ugers Varsel.

De inden denne Frist indkomne Ansøgninger sendes af Skoledirektionen gennem Kommunalbestyrelsen til vedkommende Skolekommission tillige med en Fortegnelse over de Ansøgere, som ikke opfylder de i § 17 foreskrevne Betingelser for at kunne komme i Betragtning, samt Oplysning om, hvilke Betingelser de mangler.

Skulde Skolekommissionen finde, at nogen uden gyldig Grund er optaget paa sidstnævnte Fortegnelse, kan den indstille Spørgsmaalet til Undervisningsministeriets Afgørelse.

Skolekommissionen gør derefter i et Møde, til hvilket den kan tilkalde Amtsskolekonsulenten, Indstilling om 3 af Ansøgerne, hvorefter Indstillingen tillige med samtlige Ansøgninger sendes gennem Kommunalbestyrelsen med dennes Erklæring til Skoledirektionen, som derefter med sin Indstilling forelægger Sagen tillige med et Eksemplar af Opslaget om Embedet for Ministeriet, der træffer det endelige Valg mellem de indstillede, hvorefter Kaldelsen, eventuelt Konstitution, finder Sted ved Direktionens Foranstaltning. Skolekommissionens Indstilling foretages efter Reglerne for Forholdstalsvalg.

Findes der blandt de indstillede nogen af de paa Skoledirektionens ovennævnte Fortegnelse opførte Ansøgere, er Ministeriet ikke bundet til Indstillingen, men kan blandt samtlige Ansøgere vælge den, som det finder mest skikket til Embedet.

Er der om et Embede ikke 3 egnede Ansøgere, sker der paa ny Indkaldelse af Ansøgninger paa ovennævnte Maade. Kommer der heller ikke herefter det fornødne Antal, indstilles Sagen til Ministeriets Afgørelse.

Overlærere udnævnes af Kongen.

Nr. 223.

§ 19.

1.
Maj

De i den almindelige danske Lovgivning givne Bestemmelser om Afskedigelse af Lærere i den offentlige Folkeskole er fra denne Anordnings Ikrafttræden gældende for de sønderjydske Landsdele med Undtagelse af Bestemmelserne i Lov Nr. 61 af 29. Marts 1904 § 18 og Lov Nr. 128 af 27. Maj 1908 § 8.

Skønner Skolekommissionen, at en i Kommunen fast ansat Lærer eller Lærerinde ikke gør Fyldest i sin Stilling eller er kommet i et saadant Misforhold til sin Stilling som Lærer, at Udbyttet af Skolens Virksomhed derved i væsentlig Grad forringes, er Skolekommissionen berettiget til gennem Kommunalbestyrelsen at gøre Indstilling til Skoledirektionen om vedkommendes Afskedigelse. Spørgsmaalet bliver da af Skoledirektionen at indstille til Ministeriet, der efter at have tilvejebragt de Oplysninger, som skønnes nødvendige, enten afskediger vedkommende eller henviser Sagen til Prøvelse i et Udvalg paa 3 Medlemmer, hvoraf Skolekommissionen vælger 1 Medlem, Amtskoleraadet 1 og Ministeriet 1. Indstiller dette Udvalg, at Læreren bør afskediges, finder Afskedigelsen Sted, og Ministeriet træffer Bestemmelse om, hvorvidt der tilkommer vedkommende Pension eller ej.

Ingen Afskedigelse med Pension kan finde Sted, før der er indhentet Erklæring fra vedkommende Skoleraad.

V. Udgifterne til Skolevæsenet og deres Fordeling mellem Stat og Kommune.

§ 20.

De i den almindelige danske Lovgivning givne Bestemmelser om, hvilke Tilskud Staten udreder til den offentlige Folkeskole, og om Fordelingen af Lønnings- og Pensionsudgifterne mellem henholdsvis Staten og Kommunerne og Staten og Skolefondene er gældende i de sønderjydske Landsdele.

VI. Undervisningsproget i den offentlige Folkeskole.

§ 21.

Undervisningsproget i Skolerne paa Landet og i Flækkerne retter sig efter Folkesproget i vedkommende Skoledistrikt.

Hvor Undervisningsproget er Dansk, skal der, hvis mindst 10 pCt. af Skoledistriktets Vælgere, der har Forældremyndighed over Børn under 14 Aar, fremsætter Ønske derom til Skolekommissionen, finde en Stemmeafgivning Sted om, hvorvidt der skal etableres en særlig Undervisning med Tysk som Undervisningssprog. Hvis derefter mindst 20 pCt. af Skoledistriktets til Skolekommissionerne stemmeberettigede Vælgere, der har Forældremyndighed over Børn under 14 Aar og repræsenterer mindst 10 skolepligtige Børn, stemmer for en særlig Undervisning med Tysk som Undervisningssprog, træffes Foranstaltning til, at en saadan finder Sted for dem, som ønsker at deltage deri.

En saadan særlig Undervisning skal dog ogsaa etableres, selv om Begæring derom kun fremsættes af et mindre Antal af Skoledistriktets ovennævnte Vælgere, naar disse til Gengæld repræsenterer mindst 24 skolepligtige Børn, medmindre Afstandsforholdene tillader, at vedkommende Børn kan henvises til en anden Skole med tysk Undervisningssprog.

Hvor Forholdene tillader det, kan Børn fra flere Skoler samles til en saadan Undervisning i een Skole, uanset om den ligger udenfor den Kommune, hvortil de ellers henhører. Ordningen heraf sker ved Forhandling mellem de paagældende Skolekommissioner og Kommunalbestyrelser.

Nr. 223. Lov af 1. Maj om midlert. Ordn. af Folkeskolens Administration i de sønderj. Landsd.

Hvor Undervisningssproget i en Folkeskole er Tysk, skal der efter det 3die Skoleaar meddeles Børnene 4—6 Timers ugentlig Undervisning i Dansk. Nærmere Bestemmelse herom træffes i vedkommende Skoles Undervisningsplan. Efter Begæring derom til Skolekommissionen fra Forældre eller Værger fritages deres Børn for Undervisning i Dansk. Der gives da i disse Timer Børnene Undervisning i Skolen i andre Undervisningsfag.

Nr. 223.
1.
Maj.

I en Skole, hvor Undervisningssproget er Dansk, kan der efter Skolekommissionens Bestemmelse indføres tvangfri Undervisning i Tysk i det Omfang, som nærmere bestemmes i Undervisningsplanen.

§ 22.

I Købstæderne deles Folkeskolen i to Afdelinger, hvoraf den ene har dansk, den anden tysk Undervisningssprog, og Forældre og Værger har frit Valg mellem disse to Afdelinger.

I Folkeskoleafdelinger med dansk Undervisningssprog skal der efter det 3die Skoleaar gives Børnene 4—6 Timers ugentlig Undervisning i Tysk, og i Folkeskoleafdelinger med tysk Undervisningssprog skal der efter det 3die Skoleaar gives Børnene 4—6 Timers ugentlig Undervisning i Dansk. Nærmere Bestemmelse herom træffes i Undervisningsplanen. Efter Begæring derom til Skolekommissionen fra Forældre eller Værger fritages deres Børn for Undervisning i henholdsvis Tysk eller Dansk. Der gives da i disse Timer Børnene Undervisning i Skolen i andre Undervisningsfag.

§ 23.

Medfører Delingen i Henhold til Bestemmelserne i §§ 21—22 af en Kommunes Folkeskole i en dansk og en tysk Afdeling uforholdsmæssig store Udgifter for Kommunen, kan der ydes denne ekstraordinært Statstilskud til Dækning af de forøgede Udgifter efter Undervisningsministeriets nærmere Bestemmelse.

VII. Privatundervisning og private Skoler.

§ 24.

De i den almindelige danske Skolelovgivning givne Bestemmelser om Børns Fritagelse for Undervisning i den offentlige Folkeskole, naar de erholder en fyldestgørende Undervisning i Hjemmet eller i en privat Skole, er gældende i de sønderjydske Landsdele. Undervisningsministeren kan give saadanne private Skoler Tilskud efter de almindelige Regler, naar de fyldestgør de almindelige Betingelser for Opnaaelsen af Statstilskud, og Omstændighederne i øvrigt maatte tale derfor.

Hvorefter alle vedkommende sig have at rette.

Givet paa Amalienborg, den 1. Maj 1923.

Under Vor Kongelige Haand og Segl.

Christian R

(L. S.)

Jacob Appel.